

Aan
Van
Via
Kopie aan
Afgestemd met

R

Bescherming persoonlijke levenssfeer

TER BESLISSING

Datum
19 november 2024
Onze referentie
BZ2408569
Opgesteld door

Bescherming persoonlijke levenssfeer

Uiterlijk bij
21 november 2024
Plandatum/Deadline
Kamer
25 november 2024

nota

Uitvoering gewijzigde motie Ram over onderzoek naar verstrekken wapenexportvergunningen voor contractduur

Aanleiding

- De gewijzigde motie Ram over het onderzoeken of het mogelijk is exportvergunningen voor levering en onderhoud van defensieproducten voor de gehele contractduur te verstrekken (Kamerstuk 36550-XVII, nr. 18).
- Het verzoek (d.d. 24 oktober 2024) van de vaste commissie voor Buitenlandse Handel en Ontwikkeling om de Tweede Kamer voorafgaand aan het commissiedebat Wapenexportbeleid (d.d. 26 november 2024) per brief te informeren over de uitvoering van voorgenoemde motie.

Geadviseerd besluit

- Uw akkoord om op grond van onderstaande analyse geen wijzigingen aan te brengen in de geldigheidsduur van vergunningen voor de export van militaire goederen.
- Uw akkoord met en ondertekening van bijgaande Kamerbrief waarmee de Tweede Kamer over de uitvoering van de gewijzigde motie Ram wordt geïnformeerd.

Kernpunten

[Motie]

- De motie Ram verzoekt u te onderzoeken of het mogelijk is exportvergunningen voor levering en onderhoud van defensieproducten voor de gehele contractduur te verstrekken en doet dat in het licht van:
 - Een geconstateerd “ongelijk speelveld omtrent de verlening van wapenexportvergunningen”;
 - De constatering “dat de Nederlandse overheid niet op basis van een offerte, maar op basis van het contract een kortlopende vergunning verstrekt aan de Nederlandse defensie-industrie”;
 - “Zorgen dat de Nederlandse defensie-industrie orders misloopt, terwijl in de huidige geopolitieke realiteit moet worden geïnvesteerd in het versterken van de defensie-industrie”.
- De motie benoemt daarnaast de mogelijkheid te werken met een opt-out clause indien de mensenrechtensituatie van een land verandert.
- De motie werd aangenomen met 77 tegen 73. Naar aanleiding hiervan is geïnventariseerd welke mogelijkheden er bestaan om vergunningen voor de uitvoer van militaire goederen voor een langere periode te verstrekken.

[Huidige context en analyse van mogelijkheden]

- In het huidige vergunningenstelsel zijn de geldigheidstermijnen als volgt:
 - Algemene vergunningen | onbepaalde tijd na registratie door de gebruiker.
 - Individuele en globale vergunningen voor overdracht, uitvoer en/of doorvoer naar EU- en/of NAVO(+)-landen¹ met uitzondering van Turkije | drie jaar.
 - After-sales² vergunningen | drie jaar, ongeacht de bestemming.
 - Individuele en globale vergunningen voor overdracht, uitvoer en/of doorvoer naar derde landen (niet zijnde EU- en/of NAVO[+]-landen) | één jaar.
 - Individuele vergunningen voor tijdelijke uitvoer | één jaar.
- Optimale wapenexportcontrole vraagt om een risico-inschatting dicht op het daadwerkelijke moment van export van de goederen. Zo kan het beste worden ingespeeld op de actuele ontwikkelingen in het land. In de regel geldt daarom dat een vergunning voor een periode van één jaar wordt afgegeven.
- Het verlengen van de periode waarin een bedrijf de goederen kan overbrengen naar het land van bestemming vergroot het risico dat de goederen in strijd met de criteria van het wapenexportbeleid worden ingezet omdat de actuele ontwikkelingen in het land van bestemming niet meer kunnen worden betrokken in de risico-inschatting.
- In bepaalde gevallen is sprake van mitigerende factoren die het risico dermate beperken dat van de geldigheidstermijn van één jaar kan worden afgeweken. Daarvan is sprake bij 1) overdracht, uitvoer en/of doorvoer naar bondgenoten (EU- en/of NAVO[+]) en 2) bij after-sales vergunningen die gelet op de aard van de transactie (gekoppeld aan eerdere contracten, de goederen zijn al in het land en zorgen niet voor een significante wijziging van de capaciteit van de ontvangende partij). Dit is al staand beleid.

[Ruimte om in te grijpen]

- Het kabinet heeft momenteel al de mogelijkheid om verstrekte exportvergunningen in te trekken indien de omstandigheden in het land van bestemming daarom vragen. Daarmee kan een vergunning, in de geest van de in de motie genoemde "opt-out clause indien de mensenrechten-situatie van een land verandert" al gedurende de looptijd worden ingetrokken.
- Het invoeren van deze noodrem vergt een significante wijziging van de situatie in het land zoals een gewapend conflict omdat bestaande contracten dan moeten worden verbroken.
- Het is in het belang van behoorlijk bestuur en rechtszekerheid dat vergunningen alleen in uitzonderlijke gevallen alsnog worden ingetrokken. Het beperken van risico kan daarom beter vooraf plaatsvinden dan dat er achteraf moet worden gecorrigeerd, hoewel op een later stadium ingrijpen op grond van drastisch gewijzigde omstandigheden altijd tot de mogelijkheden behoort.

[Advies]

- Exportcontrole kan het meest effectief worden uitgevoerd door voorafgaand aan en zo dicht mogelijk (in termen van tijd) op een exporttransactie te controleren of een dergelijke transactie gewenst is.

¹ NAVO+-landen zijn Australië, Japan, Nieuw-Zeeland en Zwitserland.

² Transacties die plaatsvinden in het kader van een eerder gedane leverantie. Het gaat hierbij veelal om transacties t.b.v. onderhoud en reparatie.

Datum

19 november 2024

Onze referentie

BZ2408569

- Daarmee kan 1) het beste rekening worden gehouden met de actuele context in het land van bestemming en 2) wordt daadwerkelijk controle uitgeoefend omdat het tegenhouden van een transactie dan nog binnen de macht van de Nederlandse overheid ligt.
- Het oprekken van de geldigheidsduur van alle soorten vergunningen voor de export van militaire goederen tot de volledige looptijd van een contract zorgt voor verminderde grip op wapenexporten. Dat is in het bijzonder voor uitvoer naar bestemmingen waarover zorgen bestaan onwenselijk.
- Gelet op bovenstaande wordt u geadviseerd met bijgaande brief de Kamer te informeren dat u de huidige geldigheidsduur voor wapenexport-vergunningen niet zult wijzigen onder verwijzing naar staand beleid en eerder gedane beleidswijzigingen waarmee de administratieve last voor de defensie- en veiligheidsindustrie is beperkt door voor bepaalde vergunningtypes de geldigheidsduur te verlengen (verlenging van de geldigheidsduur van op onderhoud en reparatie gerichte en aan lopende contracten gekoppelde *after-sales* vergunningen van een naar drie jaar [2023]).
- Door het behouden van 1) een geldigheidsduur van een jaar voor potentieel meer risicovolle transacties, gecombineerd met 2) de bestaande mogelijkheid om gedurende de geldigheidsduur een vergunning in te trekken blijft het kabinet beschikken over een gepast niveau van controle op dit type transacties.
- In de brief onderstreept u eveneens de onverminderde kabinetsinzet op het bevorderen van een gelijk speelveld voor de Nederlandse defensie- en veiligheidsindustrie waarmee u de overweging (zoals weergegeven in de motie) dat "in de huidige geopolitieke realiteit moet worden geïnvesteerd in het versterken van de defensie-industrie", onderkent.

Datum

19 november 2024

Onze referentie

BZ2408569

Toelichting

N.v.t.